pzazz

In your head

POL PI / CIE NO DRAMA
& SOLISTENENSEMBLE
KALEIDOSKOP

Musiceren is geen acteren

Pieter T'Jonck
Gezien op 22 november 2022

Budascoop Kortrijk, in het kader van het NEXT Festival

In ‘In your head’ probeert Pol Pi zichtbaar te maken wat er speelt in het hoofd van muzikanten als ze zich zetten aan de vertolking van een strijkkwartet. Niet zomaar een kwartet trouwens: het 8e strijkkwartet van Dimitri Sjostakovitsj is technisch erg veeleisend en emotioneel een roetsjbaan. Hij werkte daarvoor samen met solistenensemble Kaleidoskop. Spelen kan dat ensemble zeker wel, maar door al te veel poespas rond dat spel overtuigt de voorstelling nauwelijks.

22 NOVEMBER 2022

Vier vrouwen komen één na één op. De eerste, Anna Faber, groot, asblond haar, gaat in profiel, met de blik naar links, vooraan staan, neigt zachtjes door haar knieën en wiegt zo heen en weer terwijl haar armen voorzichtig om haar heen reiken, alsof ze voorzichtig dingen wou aanraken, of tonen misschien. Na enige tijd vermoed je dat ze een ‘score’ die zich in haar hoofd afspeelt veruitwendigt, zoals een dirigent dat ook wel zou doen.

Ze wordt afgelost door Yodfat Miron. Zij kijkt het publiek frontaal aan, maar haar bewegingsregister is totaal verschillend: frenetiek, gespannen, schokkerig zelfs, alsof ze door schrikbarende emoties aangegrepen werd. Ook zij ruimt baan voor Mia Bodet. Je ziet nu een patroon: Bodet staat weer in profiel, maar kijkt naar rechts. Bodet beweegt weer meer ingehouden, maar strakker en preciezer dan Faber. Finaal lost Isabelle Klemt Bodet af. Zij is de meest theatrale van de vier: ze noemt nadrukkelijk, alsof ze zich die voor de geest wou halen, getallen op, en dan vooral ‘drei, drei, drei’. Daarbij kijkt ze betekenisvol rond, alsof ze ons iets belangrijks wou diets maken. Bodet vult haar aan, met andere getallen.

Het wordt je zo stilaan duidelijk dat we hier vier muzikanten zien die een bepaald stuk voor ogen hebben, en zich daar elk op een andere manier iets bij voorstellen. Mocht je daarover twijfelen, volgen een paar audiofragmenten waarin vier stemmen het hebben over hun keuze voor de viool, de altviool of de cello. Belangwekkend is echter vooral een tweede reeks fragmenten, waarin de muzikantes het erover hebben hoe dat instrument als het ware onder hun huid kruipt, deel wordt van wie ze zijn. Hun lichaam, hun zijn wordt pas zichtbaar als ze spelen. Dat is niet gemakkelijk: het voelt altijd als een confrontatie met je eigen eenzaamheid zegt één van de stemmen.

Een echte acteur zou je doen vergeten dat hij acteert.

Het is een intrigerende gedachte, en ik twijfelde er ook geen moment aan dat de vier muzikanten elk op hun manier toonden wat er (fysiek) door hen heen gaat als ze echt musiceren, maar geloofwaardig was het daarom niet. Deze muzikanten zijn geen acteurs: ze begaan de vergissing te denken dat je direct moet ‘voelen’ wat je toont. Daardoor verwaarlozen ze om hun ‘natuurlijke’ expressie zo te bewerken dat ze overtuigend communiceert. Simpeler gezegd: je ziet dat ze doen alsof, in het geval van Miron en Klemt zelfs op een overdreven, onnatuurlijke manier. Een echte acteur zou je net doen vergeten dat hij acteert.

Het stuk wordt dan ook pas boeiend op het ogenblik dat de vier vrouwen echt gaan spelen. Ze spelen de tweede beweging van het 8e strijkkwartet van Dimitri Sjostakovitsj (waarom het eerste deel achterwege bleef weet ik niet). Dat is wel boeiend. Ze articuleren de tegenstelling tussen de strakke, harde boogstreken en de doorgaande, zacht zeurende toon van de tweede viool heel overtuigend. Maar ook daar voegt de regisseur weer een aantal vondsten aan toe die eerder storen dan helpen. Zo is er nogal wat gedoe met overjassen met kap waar stukken uit weggehaald zijn. Die kap blijkt later ook een soort sluier te verbergen, zodat de muzikanten even blind spelen. De vrouwen zeulen ook nogal wat heen en weer met de kubussen die ze als zitje gebruiken en waar licht uit schijnt aan één zijde. Zo komen ze steeds meer naar voor, terwijl ze het muziekfragment nog eens hernemen.

Uiteindelijk volgt er toch nog een fragment dat me weer even vrede deed hebben met de voorstelling. Als de vrouwen helemaal vooraan het podium beland zijn glijden ze van hun kubussen en gaan ze dicht tegen elkaar op de grond liggen-zitten. Ze spelen nu niet langer meer op hun instrument, maar neuriën en zingen zacht de muziek van Sjostakovitsj. Het is iets wat muzikanten wel vaker doen: de muziek neuriën terwijl of voor ze gaan spelen, alsof ze via hun stem het juiste gevoel zoeken vooraleer ze de muziek echt uitvoeren. Op dat ogenblik heb je eindelijk het gevoel dat je even in het hoofd en zelfs in het hart van de muzikanten kijkt. De rest bedekken we maar beter met de mantel der liefde.